

Nauka języków obcych w programie Erasmus

[Małgorzata Członkowska-Naumiuk]

Studenci wyjeżdżający w ramach programu Erasmus do innego kraju na studia albo na praktykę są zobowiązani znać język, w jakim będą prowadzone zajęcia na uczelni przyjmującej lub jaki będzie używany w firmie albo organizacji oferującej praktykę. Często decydują się także na dodatkowe przygotowanie językowe i biorą udział np. w kursach języka specjalistycznego używanego w ich dziedzinie albo w kursach języko obcego na poziomie zaawansowanym.

Uczelnie w poszczególnych krajach oferują zwykle programy studiów, bloki lub moduły prowadzone w najbardziej rozpowszechnionych językach obcych, najczęściej w języku angielskim. Nie oznacza to jednak, że studenci nie mają możliwości nauki języka lokalnego. Specjalne kursy języka danego kraju dla studentów zagranicznych są powszechną praktyką w państwach europejskich.

Przygotowanie językowe oferowane zagranicznym studentom Erasmus przez poszczególne uczelnie

Zgodnie z zaleceniami programu Erasmus uczelnie przyjmujące zagranicznych studentów oferują im kursy języka urzędowego swojego kraju albo regionu (na przykład języki autonomicznych regionów Hiszpanii). Są to zajęcia przeznaczone dla wszystkich studentów z zagranicy studiujących na danej uczelni albo kursy organizowane jedynie dla studentów Erasmus. Mogą być finansowane lub współfinansowane ze środków przeznaczonych na tzw. organizację mobilności, przyznawanych instytucjom prowadzącym wymianę studentów i pracowników w ramach

Erasmus w danym roku akademickim. Kursy przygotowawcze nie ograniczają się jedynie do nauki języka, ale zawierają również elementy wiedzy o danym kraju. Z tego typu przygotowania językowego korzysta znaczna część studentów Erasmus.

W programie są ponadto oferowane specjalne kursy języków mniej rozpowszechnionych. Intensywne kursy językowe Erasmus (EILC) obejmują naukę mniej znanych języków UE i innych krajów uczestniczących w programie Erasmus. Zgodnie z tą zasadą kursy EILC nie obejmują angielskiego, niemieckiego, francuskiego i hiszpańskiego (kastylijskiego). Udział w zajęciach jest bezpłatny. Oprócz studentów Erasmus mogą w nich brać udział asystenci Comeniusa i Grundtviga¹, którzy są jednak przyjmowani w drugiej kolejności.

Celem intensywnych kursów językowych Erasmus jest przede wszystkim umożliwienie studentom posługiwania się danym językiem w życiu codziennym i ułatwienie integracji

¹ Studenci kierunków nauczycielskich, którzy przyjeżdżają na praktykę – tzw. asyntenurę – do szkoły w danym kraju w ramach programu Comenius oraz osoby przyjeżdżające do organizacji edukacji dorosłych w danym kraju jako asyntenurę programu Grundtvig.

ERASMUS Program Unii Europejskiej adresowany do szkół wyższych wchodzący w skład programu „Uczenie się przez całe życie” (LLP – *the Lifelong Learning Programme*). Wspiera współpracę międzynarodową uczelni, umożliwia wyjazdy studentów za granicę na część studiów i praktykę, ułatwia mobilność pracowników uczelni (wyjazdy w celu prowadzenia zajęć dla studentów zagranicznych szkół wyższych oraz wyjazdy na szkolenia), a także stwarza instytucjom możliwości udziału w międzynarodowych projektach wraz z partnerami zagranicznymi. Najbardziej popularną formą współpracy między uczelniami z różnych krajów jest wymiana studentów i pracowników. Obecnie z wyjazdów Erasmusa korzysta rocznie około 200 tys. studentów i 30 tys. pracowników uczelni.

Polska uczestniczy w programie Erasmus od 1998 r. Przez 14 lat z szansy wyjazdu na stypendium Erasmusa skorzystało ponad 100 tys. polskich studentów. W ostatnich latach Polska zajmuje pierwsze miejsce pod względem liczby pracowników uczelni biorących udział w programie. Międzynarodową wymianę studentów i pracowników prowadzi w naszym kraju około 250 uczelni.

ze środowiskiem lokalnym, dlatego program ukierunkowany jest na praktyczną naukę języka, szczególnie umiejętność komunikowania się. Istotnym elementem kursów jest także program kulturalno-poznawczy pozwalający uczestnikom zdobyć podstawową wiedzę na temat kultury, historii, zwyczajów i realiów społeczno-politycznych kraju, do którego przyjechali.

w Polsce i we Włoszech, rejestrują się także w systemie online), a w formularzu zgłoszeniowym zaznaczają opcje wyboru ośrodków językowych, do jakich chcieliby trafić. Zgodnie z regułami programu Erasmus podczas przyjmowania studentów nie powinno dojść do naruszenia zasady równowagi geograficznej, co oznacza, że instytucja koordynująca przyjmowanie studentów na kursy w danym kraju

Kursy EILC są organizowane w następujących państwach: Belgia i Holandia (j. niderlandzki), Bułgaria (j. bułgarski), Cypr i Grecja (j. grecki), Czechy (j. czeski), Dania (j. duński), Estonia (j. estoński), Finlandia (j. fiński i szwedzki), Hiszpania – 4 regiony (j. baskijski, kataloński, galicyjski, walencki), Islandia (j. islandzki), Litwa (j. litewski), Łotwa (j. łotewski), Norwegia (j. norweski), Polska (j. polski), Portugalia (j. portugalski), Rumunia (j. rumuński), Słowacja (j. słowacki), Słowenia (j. słoweński), Szwajcaria (j. włoski), Szwecja (j. szwedzki), Turcja (j. turecki), Węgry (j. węgierski), Włochy (j. włoski).

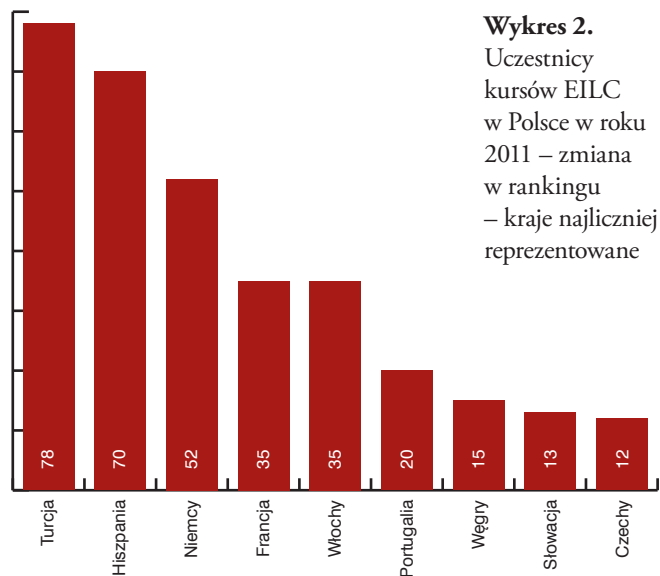
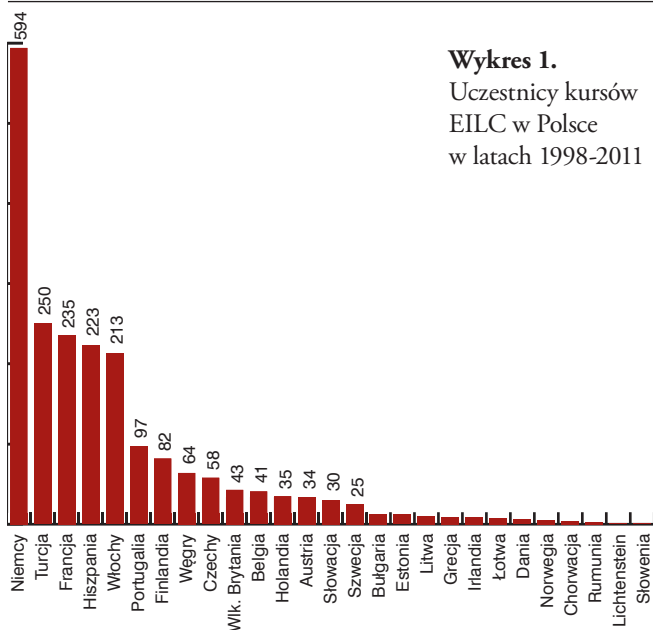
Intensywne kursy językowe Erasmusa są oferowane przez ośrodki nauczania języków wybierane w wyniku corocznego konkursu organizowanego w danym kraju. Stanowią odrębne działania w ramach programu Erasmus, na które przeznaczone są wydzielone fundusze. Prowadzone są na poziomie podstawowym i średnio zaawansowanym dla grup około 15-osobowych. Dana instytucja może prowadzić kursy EILC dla jednej lub kilku grup uczestników. Udział w kursach jest bezpłatny. Zajęcia mogą się odbywać bezpośrednio przed semestrem zimowym (sierpień/wrzesień) oraz przed semestrem wiosenno-letnim (styczeń/luty).

Informacje o kursach oferowanych w poszczególnych krajach oraz o ich organizatorach są zamieszczane na stronie Komisji Europejskiej i na stronach narodowych agencji programu Erasmus. Kandydaci chcący w nich uczestniczyć zgłaszają się za pośrednictwem swoich uczelni (w niektórych krajach oferujących EILC, obecnie

jest zobowiązana czuwać nad tym, by uczestniczył w nich podobny procent studentów z poszczególnych państw. W Polsce rejestrację studentów i ich selekcję koordynuje Narodowa Agencja Programu „Uczenie się przez całe życie” – Erasmus.

Od 1999 r. w kursach EILC organizowanych w różnych krajach wzięło udział ogółem około 45 tys. studentów, w tym około 4 tys. Polaków. W roku 2010/11, z którego pochodzą ostatnie dane zbiorcze Komisji Europejskiej, na zajęciach EILC uczyło się 5872 studentów, tj. około 2,5 proc. ogółu stypendystów Erasmusa w tym roku². Najwięcej osób uczestniczyło w kursach EILC zorganizowanych we Włoszech, Belgii (region flamandzki), Portugalii, Szwecji i Turcji.

² Fakt, że stosunkowo niewielki procent studentów Erasmusa bierze udział w kursach EILC wiąże się z ograniczonym budżetem, który uniemożliwia niestety znaczące zwiększenie liczby oferowanych kursów.

Nauka języka polskiego na kursach EILC

Kursy EILC dla zagranicznych studentów Erasmusa są organizowane w Polsce od momentu jej przystąpienia do programu w 1998 r. Do 2011 r. kursy prowadziły uczelniane ośrodki nauczania języka polskiego jako obcego. W roku akademickim 2012/13 wśród organizatorów znalazła się także prywatna szkoła językowa.

W latach 1998-2011 w kursach EILC w Polsce wzięło udział 2106 studentów Erasmusa z innych krajów, a ponad 600 kolejnych studentów będzie uczestniczyć w kursach letnich i zimowych w roku akademickim 2012/13.

Ogółem od roku 1998 na organizację kursów EILC w Polsce wykorzystano 655 000 euro. W roku 2012/13 Narodowa Agencja zwiększyła pulę środków na finansowanie projektów EILC, na które przeznaczono 190 000 euro. Dzięki temu możliwe było zaplanowanie aż 40 kursów EILC: 35 w sierpniu-wrześniu 2012 r. i 5 w styczniu-lutym 2013 r.

Zainteresowanie zagranicznych studentów Erasmusa możliwością udziału w kursach języka polskiego wzrasta z roku na rok. Przeciętnie na jedno miejsce na kursach EILC w Polsce przypada dwóch kandydatów. Kursy EILC są prowadzone przez wykwalifikowanych nauczycieli specjalizujących się w nauczaniu języka polskiego jako obcego. Stosuje się metody nauczania mobilizujące studentów do jak największej aktywności językowej. Program kursów obejmuje również wykłady na temat kultury i historii Polski, zajęcia warsztatowe (np. muzyczne, teatralne), a także wycieczki krajoznawcze i program kulturalny (np. pokazy filmów, sztuk teatralnych).

Specyfiką kursów jest to, że uczestniczą w nich grupy o bardzo zróżnicowanym składzie narodowościowym. Przeciętnie w 15-osobowej grupie nauczyciele mają do czynienia z osobami pochodzącymi z około pięciu – ośmiu krajów, co wymaga

od lektorów odpowiedniego dostosowania metod i podejścia pedagogicznego. Prowadzenie zajęć na kursach EILC jest też niemożliwe bez świadomości różnic kulturowych. Ogromnie ważna jest właściwa integracja grupy lub grup studentów, pozwalająca na przełamywanie barier i stereotypów. Doskonałym sposobem jest organizowanie różnego typu spotkań muzycznych, kulinarnych, teatralnych. Wielką popularnością cieszą się na przykład wieczory lub dni narodów, podczas których studenci różnych nacji prezentują polskim kolegom i sobie nawzajem tradycje własnych krajów (oczywiście po polsku!) oraz częstują przyrządzonymi przez siebie potrawami narodowymi. Podobną formę integracji i aktywizacji studentów stanowią zajęcia warsztatowe (oferowane jako dodatkowe), np. teatralne, na których studenci przygotowują wspólne spektakle w języku polskim, czy kulinarne, podczas których przyrządzają wspólnie polskie potrawy i mówią wyłącznie po polsku.

Jak pokazują dane z indywidualnych sprawozdań, opinie ponad 90 proc. uczestników na temat kursów, sposobu ich prowadzenia i stworzonej przez organizatorów atmosfery są bardzo dobre lub wręcz entuzjastyczne. Studenci wysoko oceniają efekty kursów, których ukończenie daje im co najmniej umiejętność porozumienia się w sytuacjach życia codziennego, a w przypadku poziomu średnio zaawansowanego – także zdolność czytania i pisania po polsku, a nawet studiowania w tym języku. Wyjątkowo dobrze są także oceniane zajęcia i spotkania umożliwiające studentom lepszą asymilację w nowym otoczeniu.

[Małgorzata Członkowska-Naumiuk]

Główny specjalista w zespole programu Erasmus w Narodowej Agencji Programu „Uczenie się przez całe życie” (Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji). Zajmuje się m.in. intensywnymi kursami językowymi Erasmusa – EILC. Z wykształcenia romanistka.